

NORGES HØYESTERETT

Den 22. september 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-01772-A, (sak nr. 2011/353), sivil sak, anke over dom,

AmTrust Europe Limited

(advokat Erik Blaker)

mot

Dombås Hotell AS

(advokat Christian Mevatne – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder forsikringsoppgjør etter en hotellbrann og reiser særlig spørsmål om avkorting av erstatning på grunn av brudd på opplysningsplikt, og om beregning av frister for gjenoppbygging og gjenanskaffelse ved fullverdiforsikring.
- (2) Dombås Hotell, som opprinnelig var familiedrevet, eies av aksjeselskapet Dombås Hotell AS. Fra 2000 til høsten 2006 eide Randes AS alle aksjene i eierselskapet. Med virkning fra 1. september 2006 ble aksjene solgt til Trondheimsveien 16 AS.
- (3) Den 19. mai 2007 ble store deler av hotellet, blant annet hovedbygningen i tre, totalskadet ved brann.
- (4) Dombås Hotell var på branntidspunktet fullverdiforsikret i det engelske forsikringsselskapet IGI Insurance Company Limited – heretter omtalt som IGI – som senere har skiftet navn til AmTrust Europe Limited. Forsikringen var tegnet gjennom

meglervelskapet Quality Broker AS ved en samleavtale for en rekke hoteller i Quality Brokers portefølje.

- (5) Samme dag som Dombås Hotell brant ned, gjorde eieren av hotellet krav gjeldende overfor IGI. Forsikringsselskapet avslo kravet i brev 21. september 2007. Begrunnelsen var prinsipalt at forsikringen var bortfalt fordi det ved salget av aksjene i eierselskapet Dombås Hotell AS hadde skjedd et eierskifte som IGI ikke var blitt informert om. Subsidiært ble det anført at erstatningsutbetalingen måtte avkortes på grunn av brudd på opplysningsplikt fordi arealet på hotellet var angitt vesentlig for lavt i papirer IGI hadde mottatt fra Quality Broker.
- (6) Både Dombås Hotell AS og panthaveren DnB Nor ASA anla sak ved Nord-Gudbrandsdal tingrett mot IGI Insurance Company Limited med krav om utbetaling etter forsikringen. Sakene ble forent til felles behandling.
- (7) Ved brev 23. april 2008 ba Dombås Hotell AS IGI om samtykke til å fastsette erstatningsgrunnlag og verdier ved skjønn. Samtykke ble gitt i februar 2009, og brannskadeskjønn ble avhjemlet 11. juni 2009.
- (8) Nord-Gudbrandsdal tingrett avsa 25. november 2009 dom hvor Dombås Hotell AS og DnB NOR ASA i det vesentlige vant frem. IGI Insurance Company Limited ble dømt til å betale rundt 8,6 millioner kroner til Dombås Hotell AS som kontantutbetaling, samt å dekke hotellets utlegg begrenset oppad til omkring 54 millioner kroner ved eventuell gjenoppbygging av hotellet og gjenanskaffelse av driftsmidler med videre. Hotellet ble dessuten tilkjent 4 millioner kroner i avbruddserstatning. Videre ble forsikringsselskapet dømt til å erstatte DnB NOR ASA rundt 7 millioner kroner. I tillegg kom renter for alle erstatningsposter. IGI Insurance Company Limited ble frifunnet for et krav fra Dombås Hotell AS om erstatning for tidstap.
- (9) Tingretten fant at det ikke hadde skjedd noe eierskifte som omfattes av forsikringsvilkårene. Ved spørsmålet om brudd på opplysningsplikt kom retten under noe tvil til at Dombås Hotell AS ikke kunne identifiseres med Quality Broker, som hadde gitt de uriktige opplysningene. Retten fant at hotellet hadde brutt sin korrigeringsplikt når det ikke hadde korrigert opplysningene om arealet, men at det bare var lite å legge hotellet til last, slik at vilkårene for nedsettelse av erstatningen i forsikringsavtaleloven § 4-2 ikke var oppfylt.
- (10) IGI Insurance Company Limited anket til Eidsivating lagmannsrett på alle punkter selskapet var idømt erstatningsansvar. Under saksforberedelsen ble partene enige om at lagmannsretten også skulle ta stilling til om frister i forsikringsvilkårene for gjenoppbygging og gjenanskaffelse måtte utsettes.
- (11) Ved Eidsivating lagmannsretts dom 20. desember 2010 ble avbruddsforsikringen satt noe ned. For øvrig kom lagmannsretten til samme resultat som tingretten. Lagmannsrettens dom har slik domsslutning:

”1. IGI Insurance Company Limited dømmes til å betale Dombås Hotell AS 6 015 461 – seksmillionerogfemtentusenfirehundreogsekstien – kroner med tillegg av lovens rente fra 19. juli 2007 og til betaling skjer

2. IGI Insurance Company Limited dømmes til å betale til DNB NOR ASA 7 056 970 – syvmillionerogfemtisekstusenihundreogsytti – kroner med tillegg av lovens rente fra 19. juli 2007 og til betaling skjer.
3. IGI Insurance Company Limited dømmes til å betale Dombås Hotell AS' utlegg til riv og rydd 2 400 000 – tomillionerfirehundretusen – kroner med tillegg av lovens rente fra 7. januar 2008 og til betaling skjer.
4. IGI Insurance Company Limited dømmes til å betale Dombås Hotell AS til provisorisk bygg 150 000 – etthundreogfemtitusen – kroner med tillegg av lovens rente fra 1. oktober 2007 og til betaling skjer.
5. IGI Insurance Company Limited dømmes til å betale Dombås Hotell AS avbruddserstatning på 3 244 000 – tremillionertohundreogførtifiretusen – kroner med tillegg av lovens rente fra 19. desember 2008 og til betaling skjer.
6. Forutsatt at Dombås Hotell gjenoppbygges innen landets grenser, til samme formål, av Dombås Hotell AS, innen 5 – fem – år etter rettskraftig dom, er IGI Insurance Company Limited ansvarlig for å dekke Dombås Hotell AS' dokumenterte utlegg til gjeoppbygging utover 9 500 000 – nimillionerfemhundretusen – kroner opp til 47 810 000 – førtisjumillioneråttehundreogtitusen – kroner.
7. Forutsatt at maskiner gjenanskaffes til drift i Dombås Hotell innen 3 – tre – år etter rettskraftig dom, er IGI Insurance Company Limited ansvarlig for å dekke Dombås Hotell AS' dokumenterte utlegg til gjenanskaffelse utover 668 000 – sekshundreogsekstiåttetusen – kroner opp til 1 118 600 – enmillionetthundreogattentusensekshundre – kroner.
8. Forutsatt at inventar gjenanskaffes til drift i Dombås Hotell innen 3 – tre – år etter rettskraftig dom, er IGI Insurance Company Limited ansvarlig for å dekke Dombås Hotell AS' dokumenterte utlegg til gjenanskaffelse utover 1 890 000 – enmillionåttehundreognittitusen – kroner opp til 3 170 000 – tremillioneretthundreogsyttitusen – kroner.
9. Forutsatt at løsøre gjenanskaffes til drift i Dombås Hotell innen 3 – tre – år etter rettskraftig dom, er IGI Insurance Company Limited ansvarlig for å dekke Dombås Hotell AS' dokumenterte utlegg til gjenanskaffelse utover 885 000 – åttehundreogåttifemtusen – kroner opp til 1 482 000 – enmillionfirehundreogåttitotusen – kroner.
10. Forutsatt gjenoppbygning av Dombås Hotell innen landets grenser, til samme formål, av Dombås Hotell AS, innen 5 – fem – år etter rettskraftig dom, er IGI Insurance Company Limited ansvarlig for å dekke Dombås Hotell AS' dokumenterte meromkostninger for å overholde offentlig påbud opptil 2 560 000 – tomillionerfemhundreogsekstitusen – kroner.
11. Forutsatt gjenanskaffelse av maskiner, inventar og løsøre innen 3 – tre – år etter rettskraftig dom i henhold til forsikringsvilkårenes pkt C.2.1, og gjenoppføring av Dombås Hotell innen 5 – fem – år etter rettskraftig dom i henhold til forsikringsvilkårenes pkt C.2.2, er IGI Insurance Company Limited ansvarlig for å dekke meromkostninger ved prisstigning begrenset oppad til 20 % av erstatningen for hver skadet ting.
12. I sakskostnader for lagmannsretten betaler IGI Insurance Company Limited til Dombås Hotell AS og DnB NOR ASA i fellesskap – 565 176,31 – femhundreogsekstifemtusenetthundreogsyttisekstusen 31/100 – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.

13. I sakskostnader for tingretten betaler IGI Insurance Company Limited til Dombås Hotell AS og DnB NOR ASA i fellesskap 800 000 – åttehundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.”

- (12) Som tingretten fant lagmannsretten at det ikke hadde skjedd noe eierskifte som omfattes av forsikringsvilkårene. Men lagmannsretten så noe annerledes på spørsmålet om brudd på opplysningsplikt. Retten fant at Dombås Hotell AS ikke hadde brutt korrigeringsplikten. Videre hadde Quality Brokers etter rettens syn vært aktsom da arealet ble fastsatt, og meglerfirmaet kunne uansett ikke anses for å representere hotellet, men måtte anses for å være forsikringsgivers representant. Frister i forsikringsvilkårene for gjenoppbygging og gjenanskaffelse kunne etter lagmannsrettens syn ikke starte å løpe før rettskraftig dom foreligger.
- (13) Forsikringsselskapet, som altså i mellomtiden har skiftet navn til AmTrust Europe Limited, har anket til Høyesterett over dommen i sin helhet med unntak av domsslutningen punktene 2, 4 og 5. Tvisten mellom selskapet og DnB NOR ASA er dermed rettskraftig avgjort. Anken gjelder bevisvurderingen og rettsanvendelsen ved spørsmålene om brudd på opplysningsplikt og tidsfrister, samt lagmannsrettens avgjørelse av sakskostnadsspørsmålet for behandlingen i tingretten. Eierskiftespørsmålet er ikke tema for Høyesterett.
- (14) Så langt anken rekker, står saken i det vesentlige i samme stilling som for lagmannsretten.
- (15) Den ankende part – *AmTrust Europe Limited* – har i hovedtrekk anført:
- (16) Det foreligger brudd på opplysningsplikt som må føre til avkorting av erstatningen.
- (17) Det er på flere punkter gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger i dokumenter som ble forelagt IGI før selskapet traff beslutningen om å tilby forsikring: Arealet til Dombås Hotell ble angitt nesten 40 prosent for lavt. Til tross for at det ble opplyst at hotellene i Quality Brokers portefølje var ”mainly family owned”, ble det ikke informert om at dette ikke gjaldt for Dombås Hotell. Videre ble det uriktig opplyst at hotellet var forsikret i Lloyds i 2000 til 2003, og det ble ikke opplyst om at dokumentasjonsprosessen som ble angitt å ha vært benyttet ved fastsettelse av premiegrunnlaget for hotellene, ikke ble fulgt overfor Dombås Hotell.
- (18) Disse feilene – og særlig de uriktige opplysningene om arealet – var av betydning for IGI. Dersom det hadde blitt gitt riktige opplysninger, ville forsikringsselskapet enten ikke ha inngått avtale om forsikring for Dombås Hotell, eller avtalt andre vilkår.
- (19) Dombås Hotell må identifiseres med Quality Broker, som på hotellets vegne ga opplysningene til forsikringsgiver. Quality Broker var ikke agent for IGI da opplysningene ble gitt og avtalen inngått, men megler for Dombås Hotell.
- (20) De uriktige opplysningene om arealet gikk frem av dokumenter som den daværende daglige leder av Dombås Hotell mottok, uten at han reagerte på det. Korrigeringsplikten er dermed brutt.
- (21) Vilkårene for avkorting i forsikringsavtaleloven § 4-2 er oppfylt. Quality Broker har opptrådt grovt uaktsomt, og også Dombås Hotell er mer enn lite å legges til last.

Avkortingen bør settes til 31 prosent av verdien av bygningsmassen, som tilsvarer den prosentandel premien ble satt for lavt på grunn av de uriktige opplysningene.

- (22) Fristene for gjenoppbygging av bygningsmasse og gjenanskaffelse av driftsmidler med videre, jf. forsikringsvilkårene punktene C.1.1 og C.2.2 – som er på henholdsvis fem og tre år – begynner å løpe på skadetidspunktet. I visse tilfeller kan det være grunnlag for å forlenge fristene, men vilkårene, som er praktisert strengt, er ikke oppfylt i dette tilfellet hvor manglende gjennomføring skyldes forhold på forsikringstakerens side – finansieringsproblemer. Forsikringselskapet kan ikke klandres for at det ikke har utbetalt erstatning tidligere. Fristen for gjenoppbygging løper derfor ut 19. mai 2012, mens fristen for gjenanskaffelse er løpt ut.
- (23) Det anføres videre at det var feil av lagmannsretten å opprettholde tingrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (24) AmTrust Europe Limited har lagt ned slik påstand:

- ”1. AmTrust Europe Limited frifinnes mot å betale til Dombås Hotell AS:**
- 1.1 Forutsatt at Dombås Hotell gjenoppbygges innen landets grenser, til samme formål, av Dombås Hotell AS, innen 19. mai 2012, dokumenterte utlegg til gjenoppbygging utover NOK 6 555 000 opp til NOK 32 988 900,-.**
 - 1.2 Forutsatt at maskiner ble gjenanskaffet innen 19. mai 2010, Dombås Hotell AS` dokumenterte utlegg til gjenanskaffelse utover NOK 668 000,- opp til NOK 1 118 600,-.**
 - 1.3 Forutsatt at inventar ble gjenanskaffet innen 19. mai 2010, Dombås Hotell AS` dokumenterte utlegg til inventar utover NOK 1 890 000,- opp til NOK 3 170 000,-.**
 - 1.4 Forutsatt at løsøre ble gjenanskaffet innen 19. mai 2010, Dombås Hotell AS` dokumenterte utlegg til løsøre utover NOK 885 000,- opp til NOK 1 482 000,-.**
 - 1.5 Forutsatt at Dombås Hotell gjenoppbygges innen landets grenser, til samme formål, av Dombås Hotell AS, innen 19. mai 2012, Dombås Hotell AS` dokumenterte merutgifter for overholdelse av offentlige påbud opp til NOK 1 766 400,-.**
 - 1.6 Forutsatt at Dombås Hotell gjenoppbygges innen landets grenser, til samme formål, av Dombås Hotell AS, innen 19. mai 2012, meromkostningene ved prisstigning begrenset oppad til 20 % av erstatningen.**
- 2. Partene bærer sine egne kostnader for tingretten og lagmannsretten. Dombås Hotell AS dømmes til å dekke AmTrust Europe Limited sakskostnader for Høyesterett.”**

- (25) Ankemotparten – *Dombås Hotell AS* – har i hovedtrekk anført:
- (26) Det foreligger ikke brudd på opplysningsplikt som kan lede til nedsettelse av erstatningen.
- (27) Det bestrides ikke at Quality Broker har gitt uriktige opplysninger om arealet i dokumenter som er oversendt IGI. Dombås Hotell AS har imidlertid ikke brutt opplysnings- eller korrigeringsplikten. Ingen har stilt spørsmål til selskapet om arealet, og selskapet hadde heller ingen foranledning til å korrigere opplysningene.

- (28) Quality Broker var agent for IGI, og ikke megler for Dombås Hotell. Dermed må IGI identifiseres med Quality Broker, Dombås Hotell kan ikke identifiseres med forsikringsmegleren.
- (29) De feilaktige opplysningene førte først og fremst til at premiegrunnlaget ble for lavt. Til tross for at fastsettelse av premiegrunnlag fullt og helt er forsikringsgivers ansvar, utførte Quality Broker dette arbeidet. Dersom Høyesterett kommer til at Quality Broker var megler for Dombås Hotell, må selskapet likevel anses for å ha utført arbeidet med premiegrunnlaget på oppdrag for IGI. IGI må derfor uansett identifiseres med Quality Broker.
- (30) Villkårene for avkorting i forsikringsavtaleloven § 4-2 andre ledd er under ingen omstendigheter oppfylt – forsikringstakeren er i verste fall kun lite å legges til last. Uansett vil en reduksjon på 31 prosent i den delen av erstatningen som gjelder bygningsmassen, være for stor.
- (31) Fristene i forsikringsvilkårene punkt C.1.1 og C.2.2 for gjenoppbygging og gjenanskaffelse er ikke løpt ut eller i ferd med å løpe ut. Årsaken til forsinkelsen er at IGI hele tiden har nektet å utbetale forsikring, og da må fristene utsettes.
- (32) Det er ingen feil ved lagmannsrettens fastsettelse av ansvaret for sakskostnader for tingretten.
- (33) Dombås Hotell AS har lagt ned slik påstand:
- ”1. Anken forkastes.
2. Dombås Hotell AS tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett.”
- (34) *Mitt syn på saken*
- (35) Før jeg behandler de retts spørsmål saken reiser, gir jeg en oversikt over forhistorien til, og de nærmere omstendigheter rundt, inngåelsen av avtalen om forsikring mellom IGI og Dombås Hotell.
- (36) Frem til 2003 ble forsikring for Dombås Hotell tegnet i det norske markedet.
- (37) Den 24. februar 2003 henvendte daglig leder for hotellet seg til meglerselskapet Quality Broker AS, og fra 1. mars 2003 tegnet Dombås Hotell forsikring i utenlandske forsikringsselskaper gjennom denne forsikringsmegleren.
- (38) Quality Broker hadde også flere andre norske hoteller i sin portefølje. Ved hver årsfornyelse inngikk selskapet – gjennom meglere i London – samlet avtale om forsikring i utenlandske forsikringsselskaper for hotellene.
- (39) I 2003 til 2004 ble forsikring for hotellene tegnet i det japanske forsikringsselskapet Mitsui.
- (40) For forsikringsåret 2004 til 2005 var forsikringen plassert hos et Lloyds-syndikat gjennom en London-megler. Da meglere varslet om at det var vanskelig å skaffe gode tilbud for forsikringsåret 2005 til 2006, utarbeidet Quality Broker et formelt presentasjonsdokument

til bruk i det engelske markedet. Dokumentet ble markedsført i London under navnet Broker Letter – Project Viking Hotel, heretter omtalt som Project Viking. I presentasjonen ble blant annet prosedyrer for premiefastsettelse, kravshåndtering og erstatningsoppgjør beskrevet.

- (41) Gjennom en engelsk forsikringsmegler fikk Quality Broker tegnet forsikring for forsikringsåret 2005 til 2006 for hotellene i forsikringsselskapet Templeton Insurance Limited – heretter omtalt som Templeton. Templeton overtok forsikringen for hotellene blant annet på bakgrunn av opplysningene i Project Viking-presentasjonen. Forsikringsvilkårene, som var utarbeidet av Quality Broker, ble akseptert uten kommentarer fra Templeton. Til forskjell fra forsikringene fra tidligere år – som var på fast sum – ble det nå tegnet fullverdiforsikring. Etter forsikringsgivers ønske ble det tegnet en samlepolise og ikke individuelle poliser for hvert enkelt hotell. Det ble ikke innhentet forhåndssamtykke, gitt varsel eller innhentet nye opplysninger fra kundene i forbindelse med byttet av forsikringsgiver og endringene i forsikringsform.
- (42) Forut for fornyelse av forsikring sommeren 2006 ble det klart at Templeton ikke hadde de nødvendige konsesjoner til å tilby forsikring i Norge. IGI ble forespurt om selskapet var villig til å overta forsikringsansvaret for hotellene i Quality Brokers portefølje. Administrerende direktør i IGI fikk oversendt Project Viking-presentasjonen, samlepolisen og ulike matriser som viste premieberegningen for hotellene basert på de modeller som fremgikk av presentasjonen. Ved en samlepolise 25. september 2006 overtok IGI forsikringsrisikoen for hotellene med tilbakevirkende kraft fra 1. juli 2006.
- (43) Sommeren 2006 forlot flere sentrale ansatte Templeton og opprettet agentselskapet Hansell Underwriting. Agentselskapet ble agent for IGI og sto for den praktiske gjennomføringen av avtalen mellom IGI og hotellene i Quality Brokers portefølje.
- (44) Jeg går nå over til å se på spørsmålet om det foreligger brudd på opplysningsplikt som må føre til reduksjon i erstatningen for den skadde bygningsmassen, og tar først for meg de rettslige utgangspunkter.
- (45) Forsikringsavtaleloven § 4-1 regulerer forsikringstakers plikt til å gi opplysninger om risikoen og lyder slik:
- ”I forbindelse med inngåelsen eller fornyelse av en forsikringsavtale kan selskapet be om opplysninger om forhold som kan ha betydning for dets vurdering av risikoen. Forsikringstakeren skal gi riktige og fullstendige svar på selskapets spørsmål. Forsikringstakeren skal også av eget tiltak gi opplysninger om særlige forhold som han eller hun må forstå er av vesentlig betydning for selskapets vurdering av risikoen. ...**
- Blir forsikringstakeren klar over at han eller hun har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om risikoen, skal forsikringstakeren uten ugrunnet opphold melde fra til selskapet om dette.”**
- (46) Lovens system er altså at det i første rekke er forsikringsselskapet som stiller spørsmål om forhold av betydning for risikoen, men også forsikringstakeren har en viss plikt til å gi informasjon av eget initiativ og til å korrigere opplysninger.
- (47) Dersom forsikringstakeren benytter en fullmektig, for eksempel en forsikringsmegler, gjelder opplysningsplikten også for fullmektigen. Forsikringstakeren identifiseres med fullmektigen. Dersom fullmektigen har gitt uriktige opplysninger, har det samme virkning

som om de hadde vært gitt av forsikringstakeren selv. Det gjelder enten opplysningene stammer fra forsikringstakeren eller fullmektigen har innhentet dem på annen måte.

- (48) Har forsikringstakeren eller hans fullmektig forsømt sin opplysningsplikt, og det ikke bare er lite å legge ham til last, kan selskapets ansvar overfor forsikringstakeren settes ned eller falle bort, se forsikringsavtaleloven § 4-2 andre ledd.
- (49) Det er ikke tvilsomt at Quality Broker ga uriktige opplysninger om arealet til Dombås Hotell i det skriftlige materialet som IGI mottok før avtaleinngåelsen, og dette er heller ikke bestridt. Partene er riktignok uenige om hvor stort avviket var, men de er enige om at premien for bygningsmassen ville ha vært 174 145 kroner dersom korrekt areal hadde vært lagt til grunn, mens den faktisk var på 120 227 kroner. Forskjellen på korrekt og faktisk premie utgjorde 31 prosent.
- (50) Quality Broker hadde beregnet arealet på grunnlag av offentlig tilgjengelige opplysninger uten å konferere nærmere med hotellet. I presentasjonsdokumentet Project Viking ble det opplyst at Quality Broker benyttet en nærmere angitt fremgangsmåte for å kvalitetssikre opplysninger av betydning for beregning av risikoen for det enkelte hotell. Denne fremgangsmåten ble ikke benyttet overfor Dombås Hotell. Jeg kan imidlertid ikke se at dette har selvstendig betydning i tillegg til den omstendighet at opplysningene om arealet ble feil.
- (51) Jeg tillegger heller ikke de to øvrige påberopte feilene nevneverdig betydning. Riktignok ble det uriktig opplyst at Dombås Hotell fra 2000 til 2003 hadde forsikring i Lloyds, men det er ikke sannsynliggjort at dette har hatt noen avgjørende betydning for IGIs beslutning om å overta forsikringen for hotellet eller for premiegrunnlaget. Og selv om hotellet ikke lenger var familiedrevet, kan jeg ikke se at det var en direkte feil ikke å opplyse om dette. Det heter i presentasjonsdokumentet at "Quality Broker focuses on a hotel that is mainly owned by families ..." Bruken av ordet "focuses" åpnet for at ikke alle hotellene i hotellporteføljen var familiedrevet.
- (52) Siden den feilaktige opplysningen om arealet ble gitt til IGI av Quality Broker, er det et sentralt spørsmål om Dombås Hotell må identifiseres med Quality Broker i denne sammenhengen. Jeg ser først på spørsmålet om Quality Broker var megler for Dombås Hotell eller agent for IGI da IGI ble forespurt om å overta forsikringen av hotellene i Quality Brokers portefølje.
- (53) Forsikringsformidlingsloven § 1-2 definerer i henholdsvis nr. 2 og nr. 4 forsikringsmegling og forsikringsagentvirksomhet. Forsikringsmegling er
- "forsikringsformidlingsvirksomhet som består i å gi kunden råd ut fra en analyse av et så stort antall av de på markedet disponible forsikringsløsninger som mulig, eller virksomhet som består i å presentere kunden for forsikringsløsninger fra et eller flere forsikringsselskaper, uten at det er inngått uttrykkelig avtale med forsikringsselskapene om dette".**
- (54) Megleren kan altså gi råd på basis av tilbud fra ett selskap så lenge han ikke er avtalemessig bundet til å gi tilbud fra dette selskapet. Megleren vil likevel være forsikringstakerens representant og skal ivareta hans interesser, se Ot.prp. nr. 75 (2004–2005) side 10 og Innst. O. nr. 88 (2004–2005) side 2.

- (55) Forsikringsagentvirksomhet er
- ”forsikringsformidlingsvirksomhet som består i å tilby forsikringsprodukter for og på vegne av et eller flere forsikringsselskap”.**
- (56) Dersom produktet tilbys for og på vegne av forsikringsselskapet, er det altså agentvirksomhet.
- (57) I en rekke forsikringsdokumenter som angår Dombås Hotell, omtaler Quality Broker seg selv som forsikringsmegler og fremhever at selskapet ”sitter på” forsikringstakerens ”side av bordet”. Selskapet hadde også flere annonser i tidsskriftet Hotell, Restaurant & Reiseliv hvor det reklamerte for sine tjenester og fremhevet at ”[v]i selger ikke forsikring, vi kjøper den for ditt hotell”. Det jeg har gjort rede for om forsikringsforholdene til Dombås Hotell og de øvrige hotellene i Quality Brokers portefølje, underbygger at det nettopp var dette som skjedde – Quality Broker var gjennom meglere i London årlig på markedet for å kjøpe forsikringer for sine kunder. Det forhold at avtaler ble inngått med nye forsikringsselskaper – tidvis med vesentlige endringer i forsikringsvilkårene – uten at forsikringstakerne ble bedt om samtykke, viser også klart at Quality Broker var forsikringstakernes representant.
- (58) Det er på den annen side ikke fremlagt dokumentasjon som tyder på at Quality Broker var avtalemessig bundet til å selge forsikringsprodukter for IGI. Tvert imot har administrerende direktør Keith Wardell i IGI forklart at både Quality Broker og de involverte engelske meglerselskapene var helt ukjente for IGI frem til IGI ble forespurt om å overta hotellporteføljen. For øvrig er det heller ikke grunnlag for å si at Quality Broker var agent for noe annet forsikringsselskap i den aktuelle perioden. Jeg finner ikke å kunne legge avgjørende vekt på at begrepet ”agent” tidvis ble brukt om Quality Broker i forsikringspapirer. Begrepet kan både bety ”agent” og ”representant”. Ordvalget alene kan derfor ikke være tilstrekkelig til å anse Quality Broker som agent for et forsikringsselskap.
- (59) Jeg finner det på denne bakgrunn klart at Quality Broker i tiden frem til IGI ble forespurt om å overta forsikringen av hotellene i Quality Brokers portefølje, opptrådte som megler for Dombås Hotell, og at selskapet ikke var agent for IGI.
- (60) Som jeg skal gjøre nærmere rede for, endret situasjonen seg imidlertid på vesentlige punkter da IGI ble forespurt om å overta hotellporteføljen. Selv om Quality Broker ikke var IGIs agent, er det derfor et spørsmål om meglerselskapet likevel må anses for å ha handlet på vegne av IGI på en slik måte at IGI må identifiseres med Quality Broker.
- (61) Som jeg har vært inne på, fikk IGI før forsikringsavtalen ble inngått, oversendt en rekke dokumenter fra Quality Broker – blant annet Project Viking-presentasjonen, samlepolisen og ulike matriser som viste premieberegningen for hotellene basert på de modeller som fremgikk av presentasjonen. Forsikringsselskapet anmodet ikke om ytterligere informasjon, og premiegrunnlag og forsikringsvilkår ble godtatt av IGI slik det ble foreslått av Quality Broker. Meglerselskapet utstedte forsikringsdokumenter og fakturerte premie på vegne av forsikringsselskapet, og skulle være ansvarlig for fornyelse og generell administrasjon av porteføljen. Quality Broker utførte på denne måten alt det forsikringstekniske arbeidet som i utgangspunktet er forsikringsgiverens oppgave og ansvar. Dette er ikke ulovlig, men er etter det som er opplyst, uvanlig. Arbeidet var

omfattende, og Quality Broker fikk da også en høy provisjon – 17,5 prosent – som jeg forstår er mer på agentnivå enn på meglernivå.

- (62) Quality Broker hadde på denne bakgrunnen en dobbeltrolle – selskapet var ikke bare representant for Dombås Hotell, men påtok seg også omfattende oppgaver på vegne av IGI.
- (63) Quality Broker brukte de uriktige opplysningene om arealet – som altså selskapet selv var kilde til – da selskapet utarbeidet premiegrunnlaget på vegne av IGI. Kvalitetssikring av premiegrunnlaget er en viktig del av et forsikringsselskaps oppgaver. Når IGI fullt ut overlot dette arbeidet til Quality Broker, som også hadde fremskaffet opplysningene på vegne av forsikringskundene, er det etter mitt syn naturlig og rimelig at IGI selv må ta risikoen for at premiegrunnlaget ble feil. Min konklusjon blir dermed at Dombås Hotell ikke kan identifiseres med Quality Broker på dette punktet.
- (64) Spørsmålet blir da om Dombås Hotell har brutt opplysnings- eller korrigeringsplikten.
- (65) Hotellet har ikke selv gitt feilaktige opplysninger om arealet, men mottok i 2003 forsikringspapirer hvor det uriktige arealet ble angitt uten at representanter for hotellet korrigererte opplysningene. Det er imidlertid ikke ført bevis for at representantene for hotellet merket seg at det var angitt uriktige opplysninger om arealet. Når så Dombås Hotell ikke skal identifiseres med Quality Broker, omfattes forholdet dermed verken av ordlyden i forsikringsavtaleloven § 4-1 første eller andre ledd. Jeg bemerker særskilt at andre ledd krever at forsikringstakeren er klar over at han har gitt uriktige opplysninger – situasjonen hvor han *burde* vært klar over at *andre enn ham selv* har gitt uriktige opplysninger, faller ikke inn under ordlyden.
- (66) Det er i juridisk teori reist spørsmål om korrigeringsplikt også foreligger når forsikringstakeren burde ha visst at han har gitt feilaktige opplysninger, eller når han blir klar over at selskapet har lagt til grunn feil opplysninger som stammer fra andre enn ham, se Brynildsen, Lid og Nygård, Forsikringsavtaleloven med kommentarer side 91. Situasjonen hvor forsikringstakeren burde ha vært klar over at andre enn ham selv har gitt feilaktige opplysninger, drøftes ikke av forfatterne.
- (67) Jeg går ikke nærmere inn på spørsmålet om det foreligger korrigeringsplikt i et slikt tilfelle. Slik saken er opplyst, er det uansett vanskelig å konkludere med at avkorting bør skje, jf. forsikringsavtaleloven § 4-2 andre ledd. Representanter for Dombås Hotell har etter mitt syn ikke vært mer enn lite å legges til last. Da de uriktige opplysningene om arealet ble nedfelt i forsikringsdokumentene i 2003, var forsikringen på fast sum. Ved en slik forsikring har arealet en langt mindre betydning for forsikringsgiver enn ved fullverdiforsikring. Forsikringstaker vil riktignok kunne ha korrigeringsplikt selv om opplysninger ikke der og da fremstår for ham som sentrale. Men graden av skyld for ikke å korrigere vil avhenge av hvor sentrale opplysningene var eller fremsto som. Ved en vurdering av om avkorting bør skje, er det dessuten sentralt at Quality Broker var vesentlig mer å klandre enn representantene for Dombås Hotell.
- (68) Min konklusjon er etter dette at det ikke foreligger brudd på opplysningsplikt som gir grunnlag for avkorting i erstatningen for bygningsmassen.
- (69) Jeg går nå over til spørsmålet om tidsfrister.

- (70) Etter forsikringsvilkårene punkt C.1.1 erstattes utgifter til gjenoppbygging av bygning bare dersom gjenoppbyggingen skjer innen fem år. For gjenanskaffelse av maskiner, inventar og løsøre er fristen tre år, se punkt C.2.2, og her er det sagt uttrykkelig i vilkårene at fristen løper fra skaden inntraff. Jeg legger til grunn at også fristen etter punkt C.1.1 løper fra skadetidspunktet.
- (71) Det er i praksis og teori lagt til grunn at tidsfristene ikke er absolutte, men at de på nærmere vilkår må forlenges:
- (72) Det såkalte fellesutvalget, som ble oppnevnt av en rekke forsikringsselskaper for å vurdere retningslinjer for selskapenes praksis på dette området, avga sin innstilling 20. mars 1968. I bilag 17 side 430 til 431 uttaler utvalget:

Tidsfristen

5-årsfristen synes å være tilstrekkelig lang slik at fravikelse av denne ikke bør forekomme. Dog kan det tenkes at inngripen fra offentlige myndigheter kan forsinke gjenoppbygging så sterkt at det kan være riktig å forlenge fristen i enkelte tilfelle. Forutsetningen må da være at forsinkelsen i alt vesentlig ikke skyldes skadelidte, men myndighetenes langtrukne behandling av regulerings- eller saneringsproblemer som berører den angjeldende tomt.”

- (73) Om et annet av vilkårene for gjenoppbygging – formålskravet – heter det i avgjørelsen i Rt. 1978 side 170:

”Den ordning som selskapene har lagt opp til, med en relativ restriktiv formålsbestemmelse som forutsettes modifisert med en omfattende dispensasjonspraksis, må etter mitt syn få konsekvenser ved tolkningen av vilkårene. Selv om intensjonen, slik fellesutvalget uttaler, har vært at man med denne ordning vil gjøre ’selskapets standpunkt udiskutabelt i den enkelte sak’, kan man etter min mening ikke akseptere at selskapene bare skulle være rettslig forpliktet til å yte erstatning etter nyverdi når vilkårene er oppfylt etter ordlyden, og at erstatning ellers skulle ytes ut fra en kulansebetraktning. En slik ordning ville kunne føre til vilkårlighet og sette forsikringstakeren i en usikker stilling. Også tolkningen av vilkårene må skje i lys av de retningslinjer som selskapene har trukket opp for sin dispensasjonspraksis og den praksis som utvikles på dette område.”

- (74) Synspunktene det her gis uttrykk for, har etter mitt syn også interesse for fristreglene.
- (75) I Arntzen, Forsikringsrett – tingskadeoppgjør (1993) heter det om femårsfristen på side 200:

”I lys av den praksis selskapene har fulgt under herredømme av tidligere vilkår der det også ble operert med en fem-års frist, vil skadelidte i alminnelighet ha krav på en rimelig forlengelse av fristen når reparasjonen/gjenoppføringen er blitt forsinket ved sendretthet fra myndighetenes side. Det samme må gjelde f.eks. ved forsinkelse på grunn av naboprottest, som blir innbragt for domstolene for avgjørelse. Forutsetningen for fristforlengelse må dog være at skadelidte har lagt for dagen et rimelig oppbud av pågangsmot, og at reparasjonen/gjenoppføringen gjelder en tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende bygning på samme byggetomt. Forsinkelser som skyldes skadelidtes eget ønske om å endre bygningens plassering, konstruksjon eller utførelse forøvrig må han selv ta konsekvensene av. Det samme må gjelder forsinkelse som skyldes finansierungsproblemer.”

- (76) I den foreliggende sak skyldes forsinkelsen nettopp finansieringsproblemer. I utgangspunktet er finansiering av gjenoppbygging og gjenanskaffelser forsikringstakerens ansvar – selskapet har først plikt til å utbetale når gjenoppbyggingen er slutført eller gjenstandene er anskaffet. Men den som har krav på forsikringsutbetaling ved ferdigstillelse og/eller gjenkjøp, vil gjennomgående være avhengig av mellomfinansiering i bank eller lignende. Dette vil imidlertid kunne være meget vanskelig å få dersom forsikringsselskapet avslår forsikringsdekning.
- (77) IGI har helt fra Dombås Hotell fremsatte krav på forsikringsutbetaling, motsatt seg kravet. Opprinnelig var hovedinnvendingen at det hadde skjedd et eierskifte. Ved ikke å påanke denne delen av lagmannsrettens dom, må IGI nå anses for å ha godtatt at det ikke var grunnlag for innsigelsen på dette punktet. Forsikringsselskapet har dessuten fra behandlingen av saken i lagmannsretten hevdet at fristene i avtalevilkårene må forstås på en slik måte at det i praksis ble umulig å gjenoppbygge bygningsmasser og gjenanskaffe driftsmidler med videre innen utløpet av fristene.
- (78) IGI har på denne måten gjort det umulig for Dombås Hotell å skaffe mellomfinansiering. I et slikt tilfelle ser jeg det som uholdbart om ikke fristene skulle utsettes til erstatningsspørsmålet er avklart. Jeg anser en slik løsning for å samsvare godt med det som er lagt til grunn i forsikringspraksis og teori om utsettelse av fristene. Når forsinkelser som skyldes offentlige myndigheter eller utenforstående tredjemenn kan føre til utsettelse, må utsettelse desto mer kunne skje når det er forsikringsselskapet selv som er årsak til forsinkelsen.
- (79) En forutsetning må likevel være at forsikringstakeren ikke kan bebreides for at forsikring ikke blir utbetalt. Det er ikke tilfellet i den foreliggende sak. Dombås Hotell fremmet krav mot forsikringsselskapet samme dag som hotellet brant ned, tok ut stevning to måneder etter at kravet ble avslått og har for alle praktiske formål vunnet frem med sitt erstatningskrav. Min konklusjon er etter dette at fristene for gjenoppbygging og gjenanskaffelse må utsettes, slik at de først starter å løpe når dom i saken er rettskraftig.
- (80) Lagmannsretten påla IGI å erstatte Dombås Hotells sakskostnader for tingretten selv om IGI for denne instansen fikk medhold på ett punkt, jf. tvistemålsloven § 174 andre ledd. Lagmannsretten la avgjørende vekt på at det vesentlige av sakskostnadene til Dombås Hotell var voldt ved de punkter hvor IGI tapte. Jeg kan ikke se at det er noen feil ved lagmannsrettens omkostningsavgjørelse.
- (81) Anken må etter dette forkastes. Dombås Hotell AS har vunnet saken fullt ut og må tilkjennes sakskostnader for Høyesterett. Dombås Hotell har krevd å få dekket 375 200 kroner i advokatsalær og 21 559 kroner i utlegg. Kravet tas til følge.
- (82) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler AmTrust Europe Limited til Dombås Hotell AS 396 759 – trehundreogtittisekstusensyvhundreogfemtini – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (83) Kst. dommer **Arnesen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (84) Dommer **Bårdsen:** Likeså.
- (85) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (86) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (87) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler AmTrust Europe Limited til Dombås Hotell AS 396 759 – trehundreogtittisekstusensyvhundreogfemtini – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: